25 FESTIVAL DE MÚSIQUES DE TORROELLA DE MONTGRÍ

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

Exposició
12 juliol - 30 octubre
2005

L'ESPLENDOR DE LA RUÏNA

Sala d'exposicions de la Pedrera
Passeig de Gràcia, 92. 08008 Barcelona
Accés lliure

FUNDACIÓ CAIXA CATALUNYA

25 FESTIVAL DE MÚSIQUES DE TORROELLA DE MONTGRÍ

DIJOUS 4 D'AGOST
22.30 H · ESGLÉSIA PARROQUIAL

El naixement de l'òpera

LA FENICE
COR DE CAMBRA DE NAMUR

HANS JÖRG MAMMEL
tenor

NÚRIA RIAL
soprano

JEAN TUBÉRY
direcció

CLAUDIO MONTEVERDI: ***L'Orfeo***

Producció del Festival Internacional de Músiques de Torroella de Montgrí

EL NAIXEMENT DE L'ÒPERA

LA FENICE
COR DE CAMBRA DE NAMUR

L'ORFEO

Favola in musica en un pròleg i cinc actes

Llibret d'Allesandro Striggio (Ca 1573-1630)
Música de Claudio Monteverdi (1567-1643)

Orfeo	Hans Jörg Mammel (tenor)
Euridice/ La Musica	Núria Rial (soprano)
Nimfa	Helen Cassano
Messaggiera	Aurore Bucher
Speranza	Elena Pozhidaeva
Proserpina	Caroline Tarrit
Caronte	Philippe Favette
Plutone	Etienne Debaisieux
Apollo	Benoït Giaux
Pastor (alto)	Renaud Tripathi, Paulin Bundgen
Pastor (tenor)	Peter de Laurentiis, Thibaut Lenaerts
Pastor (baix)	Nicolas Achten

COR DE CAMBRA DE NAMUR
LA FENICE

JEAN TUBÉRY, direcció musical

LA FENICE

Hélène Houzel, violí; Benjamin Chenier, violí; Ulrike Brutt, violoncel; Martin Bauer, baix de viola; Lucas Guimaraes Perez, lirone i viola tenor; Michel Maldonado, violone; Jean Tubéry, corneta i flautes de bec; Kuniko Ueno, corneta; Fabien Cherrier, trombó; Simen Van Mechelen, trombó; David Yakus, trombó; Laura Sherlock, trombó; Sören Leupold, tiorba; Nicolas Achten, tiorba; Angélique Mauillon, arpa; Jean Marc Aymes, orgues i clavicèmbal; Sébastien D'Hérin, orgues i clavicèmbal

COR DE CAMBRA DE NAMUR

Caroline Weynants , Julie Robard, Aurore Bucher , Elena Pozhidaeva, Caroline Tarrit, Helen Cassano Renaud Tripathi, Paulin Bundgen, Nicolas Achten, Thibaut Lenaerts, Peter de Laurentiis Philippe Favette, Benoît Giaux, Etienne Debaisieux, Jean-Marie Marchal

Producció del Festival Internacional de Músiques de Torroella de Montgrí

CONTINGUT ARGUMENTAL

Orfeo i Euridice són feliços. Mort d'Euridice. Davallada als inferns, a la recerca d'Euridice el rescat de la qual aconsegueix després d'haver persuadit amb el seu cant les divinitats infernals. Euridice torna a la vida, però Orfeo no respecta el pacte amb la divinitat i la seva estimada desapareix per sempre. Apollo consola Orfeo i se l'enduu cap a la immortalitat.

Lloc de l'acció: Grècia.
Època: temps mitològics.

PRÒLEG
La Musica, personatge al·legòric, lloa els mèrits propis i les virtuts i presenta l'obra al públic, tot anunciant que vol parlar d'Orfeo, el qual va atreure amb el seu cant les bèsties ferotges i va sotmetre l'Infern a les seves pregàries.

ACTE I
A les proximitats d'un petit temple de marbre, circumdat de prades, pastors i nimfes celebren amb càntics alegres el casament d'Orfeo i Euridice. Per la joia que irradia de tots els presents i per la sinceritat amb què expressen llur desig de fidelitat als nuvis, hom adverteix clarament l'estimació i l'afecte que tots dos joves els inspiren.

Una nimfa invoca sobre els esposos la protecció de les Muses i mentre els grups dansen amb alegria, un pastor prega Orfeo que els delecti tot entonant, amb la seva veu incomparable, una cançó. La melodia que canta Orfeo, que emociona tothom, és una exaltació de la seva estimada Euridice.

La feta continua. El seguici nupcial es posa en marxa presidit pels nuvis i les prades bullen una altra vegada amb les danses de les nimfes i els pastors.

ACTE II
La Messaggiera anuncia la mort d'Euridice, amb la qual cosa l'alegria desapareix i dóna pas al dolor i a l'expectació. La situació arriba al patetisme més gran quan Orfeo, que ha tornat als indrets de la seva joventut i evoca amb emoció les hores de felicitat viscudes en aquests paratges, rep la tràgica notícia. La commoció que experimenta és terrible. Anorreat i amb una gran angoixa, resta absent de tot allò que l'envolta, sumit fins al més profund en el propi dolor, sense escoltar les paraules de consol dels pastors.
Només sortirà d'aquest tràgic silenci per anunciar una decisió ferma i sorprenent: davallar als inferns i rescatar la seva estimada Euridice, treient-la del fred i tenebrós món de la mort.

ACTE III
Orfeo, només amb la seva cítara, arriba a les ribes de l'Estígia, frontera entre el regne dels morts i el dels vius. La Speranza (un altre personatge al·legòric), que l'ha acompanyat fins aquest moment, l'ha d'abandonar,

perquè no pot penetrar en el regne de les ombres. Caronte, encarregat de conduir les ànimes a l'altre riba, tot i encisat pel cant d'Orfeo, refusa de transportar-lo al regne dels morts. Aleshores els déus socorren Orfeo, tot endormint Caronte, la qual cosa fa que Orfeo pugui creuar el riu.

ACTE IV

Proserpina, esposa de Plutone, el rei de les ombres, commoguda per la grandesa de l'amor d'Orfeu,tracta d'aconseguir, amb la tendresa de l'esposa i l'encís de la dona, l'alliberament d'Euridice. Plutone, després d'uns instants de dubte, es deixa convèncer i accedeix als precs de Proserpina. Euridice tornarà al món dels vius, però amb una condició: Orfeo, que caminarà davant d'ella, no podrà girar el cap ni un moment per mirar-la fins que no hagin arribat a la terra. Orfeo accepta i comença el camí.

En un cert moment, Orfeo dubta que Euridice sigui realment darrera d'ell i, desobeint les condicions imposades per Plutone, gira el cap. El pacte s'ha trencat. Euridice haurà de retornar al regne de les ombres i Orfeo, solitari i fracassat, tornarà a la terra sense la companyia de la seva estimada. Euridice desapareix per sempre davant els planys desesperats d'Orfeo.

ACTE V

Una altra vegada, en els paratges on va transcórrer la joventut d'Orfeo, aquest invoca la Natura com a única font de consol davant les calamitats que pateix el seu esperit atribolat. Però ni tan sols la Natura pot calmar l'angoixa produïda per la pèrdua d'Euridice, davant el record de la qual qualsevol dona manca del més mínim interès per a Orfeo.

Apareix el déu Apollo, pare de l'heroi, al qual ofereix la immortalitat, perquè sap que mai més trobarà consol sobre la terra. Tots dos s'eleven cap als cels, on Orfeo sospirarà eternament per la seva Euridice.

L'ORFEO DE MONTEVERDI: UNA RECERCA DE LA VERITAT

Cantar, tocar, escriure (interpretar) sobre el mite d'Orfeu no és una comesa fàcil. Ni tan sols, la immensa qualitat i bellesa assolida pel binomi format pel poeta Alessandro Striggio i el compositor Claudio Monteverdi (1567-1643) en l'adaptació del mite i realitzada a la coneguda *favola in musica L'Orfeo* estrenada a la *Galeria delle specchi* del Palau dels ducs de Gonzaga a Mantua un 24 de febrer de 1607, ajuda a desxifrar-nos el misteri inherent a un dels mites més foscos i curulls d'elements esotèrics de la cultura hel.lènica. És més. M'atreviria a dir que qualsevol de les activitats relacionades amb el mite o l'esmentada *favola* porta en ella mateixa un eixamplament del propi misteri òrfic. Així, interpretar, cantar, escriure, escoltar *L'Orfeo* no suposa tan sols la coneixença i aprofundiment d'una de les més belles faules que ens ha llegat la mitologia clàssica, sinó també és una invitació al més recòndit de nosaltres mateixos, en tant que *L'Orfeo* no és només una proposta d'acció teatral feta en música- una proposta que, com veurem, volia ser hereva de les antigues tragèdies de la Grècia clàssica- sinó la materialització d'una veritat on la màxima del poeta Johann Wolfang Goethe (1749-1832)- *algun dia les coses belles seran veritat*- esdevé un exemple rotund.

Consideracions estètiques al marge, *L'Orfeo* és indissociable de les primeres temptatives iniciades, cap a l'any 1600, amb un estil completament nou i conegut sota diferents denominacions com ara recitatiu, monodia acompanyada i també concerto vocal. La troballa d'aquest estil en unes dates que ens immergeixen en els primers anys del barroc, i on Monteverdi esdevé un dels seus màxims artífexs, no ens sorprendria tant pel fet que al darrere d'aquestes temptatives s'amaga un programa de filiació clarament renaixentista i humanista on, d'alguna forma, es volia reviure la forma com s'interpretaven les antigues tragèdies de l'antiga Grècia i Roma. La idea, per tant, era deutora de la tradició renaixentista, però no així l'impuls i la forma de materialitzar aquesta idea ja que amb l'aposta per l'esmentat nou estil (conegut també com a *seconda prattica*) es refusava, en bona part, l'estil polifònic i contrapuntístic (*prima prattica*) amb l'objectiu, dient-ho amb les paraules d'un contemporani com Giulio Caccini (Ca.1550-1618) (Prefaci de *Le Nuove Musiche*, 1602), *<<assolir major força amb una veu sola per agradar i commoure que diferents veus juntes>>*.

Serà a la ciutat de Florència i cap a l'entorn de l'esmentada data de 1600 quan localitzarem alguns d'aquests experiments monòdics emmarcats sota una poètica classicista i on, com hem dit, es volia restaurar un antic passat mític. Sota el patrocini del conegut comte de Vernio (Giovanni de Bardi), però també pel menys conegut comte Corsi, un cercle de músics i poetes van afirmar, cap a 1570, haver descobert la música vertadera. Quina era aquesta música vertadera? La coneixença de què les tragèdies gregues s'interpretaven, es cantaven de manera melodramàtica portava a creure que el *melodramma*, la monodia acompanyada eren l'única música correcta ja que allò assolit pels grecs a nivell cultural era el model i referent on dirigir-se. La conseqüència a l'esmentada consideració no es va fer

esperar i, així, van establir-se estrictes normes (l'esmentada *Nuove Musiche* de Caccini n'és un exemple) on, predominantment, la música havia d'estar al servei de la poesia i només alguns texts mereixien de ser interpretats. Les propostes impulsades per aquest cercle esdevenen, així, un dels canvis més importants i radicals de la història de la música ja que les pràctiques polifòniques (des de l'homofonia fins al contrapunt imitatiu) eren desterrades per immergir-se en la monodia acompanyada.

Va ser cap als inicis de la dècada dels 90 que Emilio del Cavaliere (Ca.1550-1602) va començar a mostrar alguns d'aquests experiments amb drames bucòlics com ara *Il satiro* o *La disperazione di Feleno*. El 1598 Giacopo Peri (1561-1633) a la *Daphne* materialitza, amb ajut d'un preciós texts poètic de Rinuccini, els pressupòsits teòrics de Vincenzo Galilei (Ca 1520-1591) (pare de l'astrònom Galileo Galilei). A part d'altres paradigmes compostos per Giulio Caccini, el 1600 Peri compon una *Euridice* que va estrenar-se al Palazzo Vecchio de Florència durant els fastos nupcials de Maria de Mèdicis i Enric IV de França el 5 d'octubre de 1600. Entre els convidats en aquelles bodes s'hi trobava Vincenzo Gonzaga que va quedar literalment admirat per la nova proposta.

No seria fins 6 anys més tard que a Màntua, i sota el patrocini dels Gonzaga, va poder-se escoltar-se una representació d'aquest nou gènere. Aquesta nova representació, però, va assolir la particularitat de què, si bé, per un costat mostrava una síntesi del nou estil recitatiu-dramàtic proposat des dels cercles intel.lectuals de la Camerata de Bardi, també va saber-se endinsar per una proposta on música i poesia assolien una unitat d'una expressivitat tan gran que és la que ens porta, avui, a considerar *L'Orfeo* de Claudio Monteverdi com la primera òpera de la història.

Estrenada per a una petita concurrència d'acadèmics pertanyents a l'Accademia degli Invaghiti i amb la preocupació d'assolir l'esmentada veritat musical, Monteverdi va fer escriure un bellíssim text a Alessandro Striggio (Ca 1573-1630) que no només seria musicat en base a la recent monodia acompanyada sinó també en base a altres elements provinents de la tradició com ara el madrigal (en especial per a les escenes bucòliques dels dos primers actes), les danses instrumentals renaixentistes, però també amb el desplegament de formes musicals que en segles successius serien més que desenvolupades: l'ària (fins i tot amb *da capo*), la cançó estròfica, els motius conductors i moviments instrumentals que funcionen com a veritables catalitzadors del drama.

La combinació entre tradició i modernitat (*prima prattica* i *seconda prattica*) és el que permet assolir a *L'Orfeo* ja no només l'especificitat de primera òpera de la història de la música, sinó esdevenir un poderosíssim instrument que, tanmateix, potser no només ens està explicant una faula sinó una realitat més tremenda, fent ús d'aquesta paraula en l'antic sentit paraula: que ho sap tot, que ho veu tot.

L'Orfeo, així, no és només una història mitològica d'amor, sinó conté l'essència de tots els registres del que és la vida: des de l'alegria més pura (actes primer i segon), fins al dolor més profund (escena de la territoris on

Messaggiera del II Acte). Però també és una invitació als misteris i al poder de l'art musical sobre la natura que trobem explicitats en el tercer acte on, tanmateix, és on més es precisa la filiació neoplatònica (primordialment a través d'un autor com Marsilio Ficinio) i, encara més important, le lectura que es fa des de la cristologia del mite d'Orfeu. No és aquesta una idea que afirmi només el sotasignant. Sabem, així, que en els primers anys d'implantació del cristianisme, aquesta religió va assentar-se de manera molt més fàcil en els territoris on havien existit en segles anteriors cultes òrfics. La similitud entre les figures de Jesús de Natzaret i el propi Orfeu són d'allò més afines i, així, la tradició ortodoxa de l'església bizantina commemora encara avui la jornada del disssabte, la jornada de l'anunci de la salvació i on Jesús descen als inferns a la recerca d'allò que més estima: el primer home, Adam.

Creguem o no creguem aquesta corespondència, la troballa de la unitat i del lloc que li pertoca de viure a l'home en el món sembla ser una de les idees iniciàtiques més clares despreses a *L'Orfeo* i, com afirmàvem en l'inici d'aquestes línies, una audició de la considerada com primera òpera monteverdiana és una recerca d'aquella veritat que roman amagada i oculta en el nostre interior. Per al desvetllament d'aquesta, bo serà que ens deixem emportar i seduir per una música protagonitzada per dos personatges, la genealogia i l'etimologia dels quals entreobren uns quants interrogants més. Així, Orfeu sembla ser la substantivació d'or/phonos (so bell, bonic) que va a la recerca d'Euridice (eu/iudicum), o sia el nom del judici profund, de la veritat que, en el cas del propi Monteverdi, va ser més que terrible. Si el personatge d'Orfeo personifica el dolor d'una pèrdua, el desig frustrat com també la difícil assumpció d'una separació per sempre més, Monteverdi va arribar-hi fins al fons en sumar-hi el seu propi drama. El setembre del mateix any de l'estrena de *L'Orfeo* moria l'esposa de Monteverdi, Claudia, que el portaria en el decurs del següent anys a una nova recerca en el camp operístic com ho és la seva *L'Arianna*, una obra de la que avui malauradament només en conservem el seu *Lamento*.

Oriol Pérez i Treviño

LA FENICE

El fènix en italià, ***LA FENICE*** és aquell ocell mitològic fabulós que, després d'haver viscut durant segles, es va consumir en el foc per renéixer de les seves cendres. Símbol de la projecció de la música italiana a l'Europa barroca, *La Fenice* també fou el títol d'una obra de Giovanni Martino Cesare, corneta i compositor que a principis del segle XVII es va exiliar a l'altra banda dels Alps.

Ja als nostres dies, ha estat justament La Fenice el nom adoptat per un grup de músics que, encapçalats pel corneta Jean Tubéry, s'han unit en la voluntat comuna de compartir la seva passió per la fastuosa música veneciana de l'època barroca i mostrar-ne la vitalitat extraordinària. El repertori de la formació, tanmateix, abraça també música de tot Europa i cobreix més de dos segles de creació musical.

La corneta, adoptada des de principis del segle XVI per Josquin des Prés i els seus coetanis, va ser un instrument d'ús molt estès fins a l'època de J. S. Bach, que la va incorporar en diverses cantates. Així, al llarg de tot el període barroc la trobem acompanyant les veus en la música sacra, com per exemple a la Capella Reial de Versalles, els registres de la qual la documenten fins al 1733. «Per les característiques del so que produeix comenta el pare Mersenne en la seva *Harmonie universelle* (París, 1636), quan es fa sentir entre les veus, a les esglésies, les catedrals o les capelles, sembla un raig de sol que fendeix les ombres o les tenebres».

La formació està integrada per músics procedents de tot Europa, solistes internacionalment reconeguts que col·laboren també amb els millors conjunts de música antiga. En el seu afany per respectar les instrumentacions originals particularment en la música vocal, en què il·luminen la càrrega simbòlica del text, La Fenice modifica la seva composició en funció dels diversos programes dels concerts que ofereix.

Ja en l'inici de la seva trajectòria, La Fenice va aconseguir dos primers premis internacionals, i posteriorment va ser convidada a participar en destacats festivals francesos Ambronay, La Chaise-Dieu, Haut Jura, Llemotges, Lorda, Nantes (Primavera de les Arts, La Folle Journée), París

(Festival d'Île de France, Festival d'Art Sacre, Cité de la Musique, Les Grands Concerts Sacrés), Sablé-sur-Sarthe, Saint-Michel-en-Thiérache, Versalles, europeus Basilea, Bremen, Bruges, Glasgow, Innsbruck, Lisboa, Milà, Oslo, Palerm, Utrecht, Viena i d'altres països d'arreu del món, com ara els Estats Units, l'Equador, el Japó...

Els seus enregistraments, realitzats amb els segells Ricercar, Opus 111, Naïve, Virgin Classics i K617, entre altres, són distingits regularment amb els guardons més prestigiosos (el Choc de la revista *Le Monde de la Musique*, el Diapason d'Or, 10/10 de *Répertoire*, les 5 estrelles de *Goldberg*...). Dos d'aquests enregistraments van merèixer, l'any 2003, el Gran Premi de l'Acadèmia Charles Cross.

La Fenice té el suport de la Direcció Regional d'Afers Culturals de Borgonya (Ministeri de Cultura francès), de l'Ajuntament de Sens, del Consell Regional de Borgonya, de la Diputació d'Yonne i de Caisse des Dépôts et Consignations.

COR DE CAMBRA DE NAMUR

El **COR DE CAMBRA DE NAMUR** va ser creat el 1987 per iniciativa del Centre de Cant Coral de la Comunitat Francesa de Bèlgica. Des dels seus inicis, aquesta formació s'ha caracteritzat per una configuració variable (en funció del programa concret de l'actuació prevista) i per l'eclecticisme dels seus gustos, que li ha permès abordar amb èxit els gèneres més diversos i dur a bon port, sota la direcció de capitans diferents, les nombroses aventures musicals en les quals s'ha embarcat.

El seu camp d'actuació preferit, tanmateix, ha estat sempre la música antiga, protagonista indiscutible dels primers concerts i enregistraments de la formació i també dels primers certàmens importants en què ha participat. Al llarg de les seves gires inicials, el cor va presentar peces de compositors com Charpentier, Händel, Bach, Mozart, Gossec i Giroust, entre altres, als escenaris d'Arles, París, Barcelona i Lleida i en festivals tan reconeguts com els de Valònia i Flandes. A Charpentier, Händel i Mozart, però també a altres compositors, entre els quals Gluck, Lassus o Haydn, va consagrar així mateix les seves primeres produccions discogràfiques.

La passió per la música antiga del Cor de Cambra de Namur no té fronteres, per bé que la formació no amaga la seva debilitat pels

compositors originaris del seu país i pels que hi van treballar Lassus, Rogier, Hayne, Romero, Fiocco, Du Mont, Grétry o Gossec, entre altres, empesa per la voluntat decidida de descobrir el patrimoni local i explorar el seu arbre genealògic musical. Aquesta inquietud es manifesta tant en el pla artístic com en la seriositat amb què aborda la seva tasca de recerca musicològica (estudi de manuscrits, edició de material original, etc.), però també en els nombrosos discs que ha enregistrat fins ara: *La caravane du Caire* de Grétry, *Missa, Magnificat i Motets* de Lassus, *Missa i Motets* de Rogier, *Grans Motets* de Du Mont, *Requiem pour Marie de Médicis* de Hayne...). La programació del cor inclou així mateix un important repertori internacional dels segles XVI, XVII i XVIII, interpretat sempre en les millors condicions gràcies al concurs dels especialistes més destacats de cada gènere Peter Phillips, Jean Tubéry, Philippe Pierlot, Jean-Claude Malgoire, Marc Minkowski, Frieder Bernius, Sigiswald Kuijken, Jordi Savall, Philippe Herreweghe... i a la col·laboració de formacions de prestigi La Petite Bande, Les Agrémens, Les Musiciens du Louvre, La Grande Écurie et la Chambre du Roy, Ricercar Consort, La Fenice....

Malgrat que el cor s'orienta principalment cap a la música antiga, val a dir que la resta de la literatura coral no li és en absolut desconeguda, atès que realitza incursions regulars tant en el repertori *a cappella* del segle XIX com en la música contemporània. De fet, el Cor de Cambra de Namur fins i tot ha participat en la creació i/o el primer enregistrament mundial d'obres de Xavier Darasse, Paul Uy, Henri Pousseur i Benoît Mernier.

La direcció del **Cor de Cambra de Namur** recau en dues personalitats il·lustres de l'escena musical: Jean Tubéry, en l'apartat de música antiga, i Patrick Davin, per al repertori dels segles XIX i XX. Ambdós dirigeixen la formació tant en concert com en les versions discogràfiques.
D'altra banda, i amb l'objectiu de posar en relleu la qualitat vocal dels membres del cor i abordar altres tipus de repertoris en les millors condicions artístiques, des de la temporada 2002-2003 la formació ha confiat algunes de les seves produccions a un conjunt restringit de veus, reunides sota la denominació Solistes del Cor de Cambra de Namur.

JEAN TUBÉRY

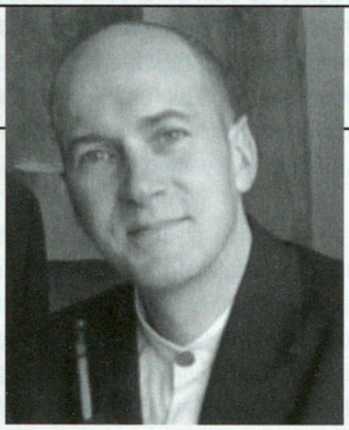

JEAN TUBÉRY cursa estudis de flauta dolça als conservatoris de Tolosa de Llenguadoc i Amsterdam; després, apassionat per la música italiana del segle XVII, decideix consagrar-se a un dels instruments més adequats per fer-la reviure: la corneta.

Així, segueix les classes de Bruce Dickey a la Schola Cantorum de Basilea, on obté el diploma de concertista. Ha tocat amb formacions com Clemencic Consort (René Clemencic), Ensemble Clément Janequin (Dominique Visse), Les Arts Florissants (William Christie), Collegium Vocale de Gant (Philippe Herreweghe), Concerto Vocale (René Jacobs),

Hesperion XXI (Jordi Savall), Huelgas (Paul van Nevel), Cantus Cölln (Konrad Junghänel), Ensemble Elyma (Gabriel Garrido), La Petite Bande (Sigiswald Kuijken), Il Giardino Armonico, etc.

Funda el grup La Fenice, amb el qual obté sengles primers premis al Concurs Internacional de Música Antiga de Bruges (1990) i al de Malmö (1992). Ha fet enregistraments per als segells Ricercar, Accent, Erato, Harmonia Mundi, Sony Classical, Virgin, Opus 111 i Naïve, entre altres, així com per a nombroses ràdios i televisions nacionals d'Europa i el Japó. Entre les seves produccions discogràfiques cal destacar la sèrie *L'héritage de Monteverdi* (amb Ricercar), definida per la premsa especialitzada com un «esdeveniment de primer ordre en l'univers del segle XVII».

Però la dedicació a la música de Jean Tubéry va més enllà dels escenaris; així, imparteix classes de corneta i cursos d'interpretació al Conservatori Superior de París (CNR), i ha estat convidat a donar lliçons magistrals als conservatoris nacionals de Lió i de Luxemburg, al Centre Vocal Europeu, al Mannes College de Nova York, a la Universitat d'Estiu de Connecticut, a la Schola Cantorum de Basilea, a la Universitat d'Oxford i a l'Escola Superior de Música de Trossingen (Alemanya).

El seu interès pel repertori vocal l'ha portat així mateix al camp de la direcció coral, que ha estudiat sota el mestratge de Hans Martin Linde i Pierre Cao. En aquest àmbit, col·labora amb formacions com Jacques Moderne (Tours), Arsys (Vézelay), Dunedin Consort (Edimburg), el Cor de Solistes de Noruega (Oslo) i el Cor de Cambra de Namur, en el qual exerceix com a director titular per a música antiga, amb un repertori que va del Renaixement al barroc francès del Grand Siècle. Els enregistraments que recentment ha dedicat a Giovanni Gabrieli i Marc Antoine Charpentier han estat qualificats per la crítica com a «referents en aquest camp».
En l'apartat de música escènica, Tubéry va ser convidat a dirigir la *Rappresentazione di anima e di corpo* de Cavalieri al Teatre de la Moneda de Brussel·les l'any 2001.
El mateix 2001, Jean Tubéry va ser nomenat Cavaller de l'Ordre de les Arts i les Lletres per la ministra francesa de Cultura, Catherine Tasca.

Al novembre del 2003, Jean Tubéry va rebre, amb la formació La Fenice, el Premi de l'Acadèmia Charles Cros per les gravacions *Messe pour la Toison d'Or*, de Mateo Romero, i *Trionfi sacri*, de Giovanni Gabrieli.

HANS JÖRG MAMMEL

Nascut a Stuttgart, **HANS JÖRG MAMMEL** va iniciar la seva formació musical amb els Stuttgarter Hymnus-Chorknaben. Fins al 1997 va estudiar cant al Conservatori Superior de Música de Friburg de Brisgòvia, amb els professors Werner Hollweg i Ingeborg Most,

i paral·lelament va seguir classes magistrals de cant amb Barbara Schlick, Elisabeth Schwarzkopf i James Wagner i d'interpretació de música antiga amb Reinhard Goebel. Al llarg dels últims anys ha ofert nombrosos concerts a Alemanya i als països veïns, i ha actuat en importants festivals, com ara els d'Utrecht, Schwetzingen, Jerusalem, Breslau, Bruges, Brussel·les i Viena.

H. J. Mammel conrea així mateix el *lied*, en particular de compositors del segle XX (el 1996 va participar en el cicle de *lieder* «Reisebuch aus den österreichischen Alpen», d'Ernst Krenek, per al Südwestfunk). Coincidint amb el 200è aniversari del naixement de Carl Loewe es va editar el seu enregistrament de diversos *lieder* i balades basades en textos de Johann Wolfgang von Goethe. El 1998 va enregistrar un CD amb *lieder* de Schubert i Zelter composats també a partir de textos de Goethe. Mammel ha actuat a Islàndia, als Städtische Bühnen de Friburg, a l'Òpera Nacional Unter den Linden de Berlín i al Festival d'Òpera de Munic, entre altres. Darrerament l'hem pogut escoltar en l'*Orfeo* d'Achim Freyer al Festival de Viena.

NÚRIA RIAL

NÚRIA RIAL, formada musicalment a Catalunya, on hi obté el Premi d'Honor de cant, i , posteriorment, a la Musikhochschule der Musik-Akademie der Stadt Basel amb el professor Kurt Widmer obtenint-hi el Solistendiplom, ha completat la seva formació amb el consell d'intèrprets com Margreet Hönig, Leonard Stein, Gérard Wyss, Cristoph Coin, Sergio Azzolini, Friedrich Gürter i Oscar Gighlia. El passat setembre del 2003 li va ser otorgat el premi de la fundació "Helvetia Patria Jeunesse".

Amb un repertori que abarca tota l'amplitud d'estils i gèneres musicals, ha treballat com a solista, entre d'altres, amb formacions com la Sinfonieorchester Basel, Il Giardino Armonico, Concerto Köln, Zürcher Kammerorchester, Filharmonia de Galicia, El Concierto Español,Orphénica Lyra, Orquesta Barroca de Sevilla, La Petite Bande, Capriccio Basel, La Cetra - Barrockorchester Basel, Concerto Vocale, Ricercar Consort, L'Arpeggiata, Capriccio Stravagante, Akademie für Alte Musik Berlin. Així mateix, la seva activitat solística l'ha portada a actuar en importants festivals arreu d'Europa i per l'Amèrica Llatina, juntament amb directors i intèrprets musicals de la talla de René Jacobs, Giovanni Antonini, Attiglio Cremonesi, Salvador Mas, Antoni Ros-Marbà, Salvador Brotons, Niklas Eklund, Thomas Hengelbrock, José Miguel Moreno, Emilio Moreno, Jan Schultsz .

Ha enregistrat per a Televisió de Catalunya, Catalunya Música, RNE, Bayerische Rundfunk, la Schweizer Radio DRS, pel canal austríac ORF1 i la RAI italiana. Ha enregistrat per als segells Glossa, Harmonia Mundi France, OEHMS Classics, Alpha, Mirare, obtenint excel·lents crítiques per part de revistes especialitzades com Gramophon, Alte Musik, Klassik Heute, Goldberg y Scherzo.

C

2005

creació i pensament contemporanis

recerca

creació

difusió

espais i col·lectius

infraestructura

idees

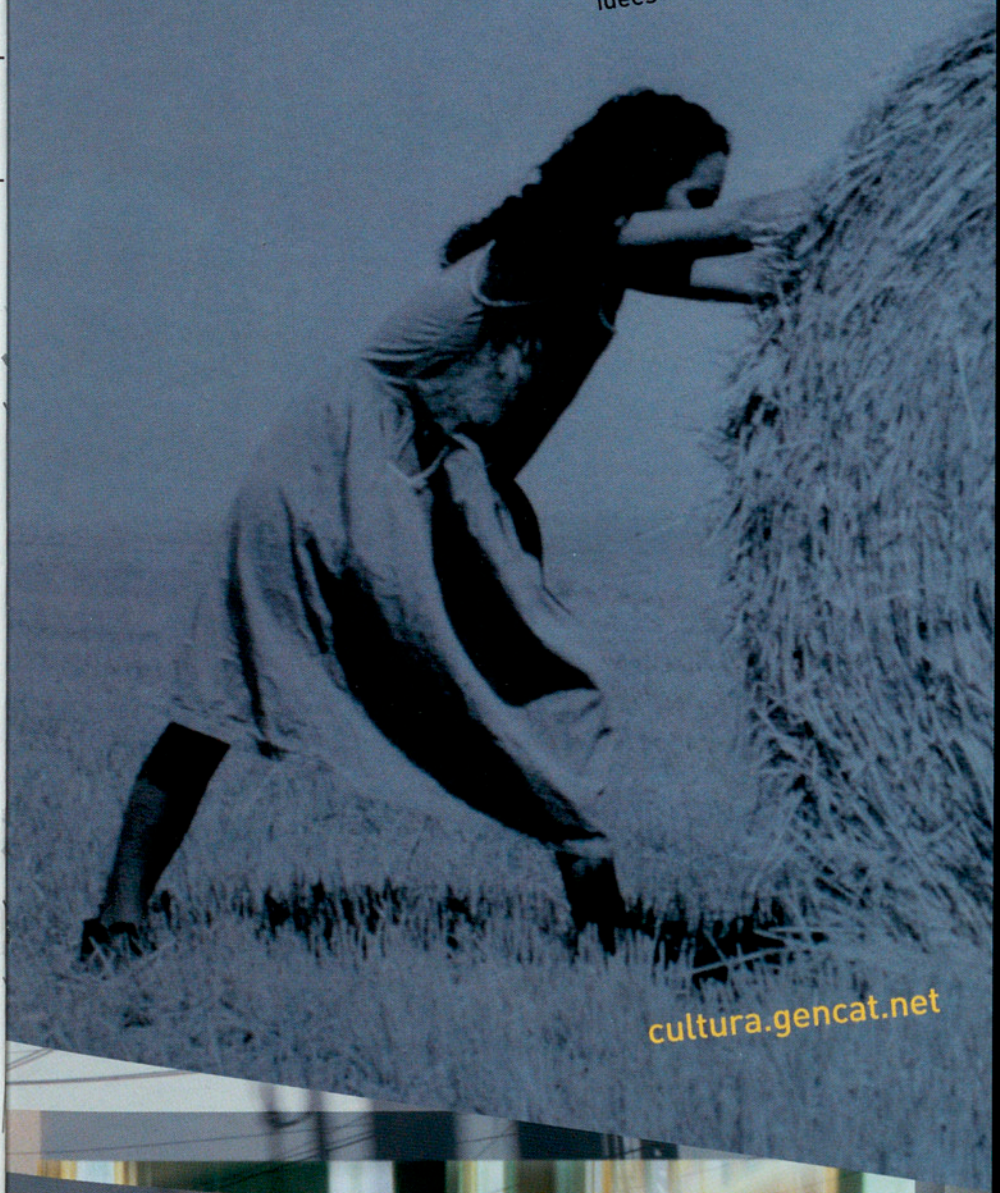

cultura.gencat.net

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

HO ORGANITZA

SECRETARIA:
Apartat de Correus núm. 70 • E-17257 • Torroella de Montgrí
T. 00 34 972 76 10 98 • **T.** 00 34 972 76 06 05
F. 00 34 972 76 06 48 • **E-m.** info@joventutsmusicals.com
www.festivaldetorroella.org

HI COL·LABOREN

FUNDACIÓ VILA CASAS

EL PAIS

Germans Radresa sa

PARRÒQUIA DE SANT GENÍS

HO PATROCINEN

AJUNTAMENT DE TORROELLA DE MONTGRÍ

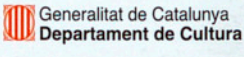

AMB LA COL·LABORACIÓ I EL PATROCINI DE

25È FESTIVAL DE MÚSIQUES DE TORROELLA DE MONTGRÍ

Textos

DIJOUS 4 D'AGOST
22.30 H · ESGLÉSIA PARROQUIAL

El naixement de l'òpera

LA FENICE
COR DE CAMBRA DE NAMUR

HANS JÖRG MAMMEL
tenor

NÚRIA RIAL
soprano

JEAN TUBÉRY
direcció

CLAUDIO MONTEVERDI: *L'Orfeo*

Producció del Festival Internacional de Músiques de Torroella de Montgrí

L'Orfeo

Favola in musica en un pròleg i cinc actes
Llibret d'Alessandro Striggio
Música de Claudio Monteverdi

Personatges:

La Musica (*soprano*)
Orfeo (*tenor*)
Euridice (*soprano*)
Messaggiera (*contralt*)
Speranza (*soprano*)
Caronte (*baix*)
Proserpina (*soprano*)
Plutone (*baix*)
Apollo (*tenor*)

Nimfes, pastors i esperits infernals

Els camps de Tràcia (pròleg i actes I, II i V); l'Hades (actes III i IV).
Època mitològica

TOCCATA

PROLOGO
Ritornello

La Musica
Dal mio Permesso amato a voi ne vegno,
incliti Eroi, sangue gentil de Regi,
di cui narra la Fama eccelsi pregi,
ne giunge al ver perch'è tropp'alto il segno.
Ritornello
Io la Musica son, ch'ai dolci accenti
so far tranquillo ogni turbato core,
et hor di nobil ira, et hor d'amore
poss'infiammar le più gelate menti.
Ritornello
Io su cetera d'or cantando soglio
mortal orecchio lusingar tal'hora,
e in questa guisa a l'armonia sonora
de la lira del ciel più l'alme invoglio.
Ritornello
Quinci a dirvi d'Orfeo desio mi sprona,
d'Orfeo che trasse al suo cantar le fere
e servo fe' l'Inferno a sue preghiere,
gloria immortal di Pindo e d'Elicona.
Ritornello
Hor mentre i canti alterno hor lieti, hor mesti
non si mova augellin fra queste piante
ne s'oda in queste rive onda sonante,
et ogni Auretta in suo cammin s'arresti.
Ritornello

TOCCATA

PRÒLEG
Ritornello

La Musica
Del meu Permès aimat vinc a vosaltres,
ínclits herois, gentil nissaga règia,
de qui la fama narra grans proeses
i no ho diu tot, tan altes són i excelses.
Ritornello
Jo sóc la Música, que amb accents dolços
sé com portar la calma als cors torbats,
i ara de noble ira, adés d'amor,
els ànims més glaçats puc inflamar.
Ritornello
Amb àuria cítara, manta vegada
l'oïda dels mortals cantant regalo,
i de tal guisa més al so harmoniós
de la lira del cel l'ànima incito.
Ritornello
I a parlar-vos d'Orfeo el desig m'esperona,
d'Orfeo que atreia amb el seu cant les feres
i que l'Infern sotmeté amb els seus precs,
glòria immortal del Pindus i de l'Helicó.
Ritornello
Mentre ara els cants alterno, adés gais, adés tristos,
que cap ocell no es mogui entre les plantes
ni remor d'ona arribi a aquests ribatges,
i que tot vent en son camí s'aturi.
Ritornello

ATTO I

Pastore I
In questo lieto e fortunato giorno
ch'ha posto fine a gl'amorosi affanni
del nostro semideo cantiam Pastori
in sì soavi accenti
che sian degni d'Orfeo nostri concenti.
Oggi fatta è pictosa
l'alma già sì sdegnosa
de la bella Euridice.
Oggi fatto è felice
Orfeo nel sen di lei, per cui già tanto
per queste selve ha sospirato, e pianto.
Dunque in sì lieto e fortunato giorno
c'ha posto fine a gl'amorosi affanni

ACTE I

Pastor I
En aquest dia afortunat i alegre
que ha posat fi als deliments amorosos
del nostre semidéu, cantem, pastors,
amb tan suaus accents
que d'Orfeo siguin dignes els nostres concerts.
Avui s'ha tornat pietosa
l'ànima, abans desdenyosa,
de la bella Euridice.
Avui s'ha sentit ben feliç
Orfeo al pit d'aquella per qui tant
ha sospirat plorós en aquests boscos.
Per això, en aquest dia afortunat i alegre,
que ha posat fi als deliments amorosos

del nostro semideo cantiam Pastori
in sì soavi accenti
che sian degni d'Orfeo nostri concenti.

Coro di ninfe e pastori
Vieni Imeneo, deh vieni,
e la tua face ardente
sia quasi un sol nascente
ch'apporti a questi amanti i dì sereni
e lunge homai disgombre
de gl'affanni e del duol gl'orrori e l'ombre.

Ninfa
Muse honor di Parnaso, amor del cielo,
gentil conforto a sconsolato core
vostre cetre sonore
squarcino d'ogni nube il fosco velo:
e mentre oggi propizio al nostro Orfeo
invochiamo Imeneo
su ben temprate corde
sia il vostro canto al nostro suon concorde.

Coro di ninfe e pastori
Lasciate i monti
lasciate i fonti
Ninfe vezzos'e liete,
e in questi prati
ai balli usati
vago il bel piè rendete.
Qui miri il Sole
vostre carole
più vaghe assai di quelle,
ond'a la Luna
la notte bruna
danzano in Ciel le stelle.
Ritornello
Lasciate i monti
lasciate i fonti
Ninfe vezzos'e liete,
e in questi prati
ai balli usati
vago il bel pie rendete.
Poi di bei fiori
per voi s'honori
di questi amanti il crine,
ch'or dei martiri
dei lor desiri
godon beati al fine.
Ritornello

del nostre semidéu, cantem, pastors,
amb tan suaus accents
que d'Orfeo siguin dignes els nostres concerts.

Cor de nimfes i pastors
Vine, Himeneu, ah, vine,
i que la teva torxa ardent
sigui talment un sol ixent
que dugui a aquests amants dies serens;
i ben lluny d'ells escombra
dels afanys i del dol l'horror i l'ombra.

Nimfa
Muses, honor del Parnàs, amor del cel,
gentil confort de cors desconsolats,
que vostres cítares sonores
esquincin de tot núvol el fosc vel;
i mentre avui propici al nostre Orfeo
invoquem Himeneu
amb ben temprades cordes,
que el vostre cant amb el nostre s'acordi.

Cor de nimfes i pastors
Deixeu els cims,
deixeu les fonts,
nimfes gentils i alegres;
vers aquests prats
als balls usats
porteu el gràcil peu.
Aquí el sol miri
vostres rotllanes
molt més galanes que aquelles
que a la nit bruna,
per a la lluna,
ballen al cel els estels.
Ritornello
Deixeu els cims,
deixeu les fonts,
nimfes gentils i alegres;
vers aquests prats
als balls usats
porteu el gràcil peu.
I amb belles flors
vulgueu honrar
d'aquests amants el front,
que amb tant penar,
beats per fi,
dels seus desigs gaudeixin.
Ritornello

Pastore II
Ma tu gentil cantor s'a tuoi lamenti
già festi lagrimar queste campagne,
perch'ora al suon de la famosa cetra
non fai teco gioir le valli e i poggi?
Sia testimon del core
qualche lieta canzon che detti Amore.

Orfeo
Rosa del ciel, vita del mondo, e degna
prole di lui che l'Universo affrena
sol ch'il tutto circondi e'l tutto miri,
da gli stellanti giri,
dimmi: vedesti mai
di me più lieto e fortunato Amante?
Fu ben felice il giorno
mio ben che pria ti vidi,
e più felice ll'hora
che per te sospirai,
poich'al mio sospirar tu sospirasti;
felicissimo il punto
che la candida mano,
pegno di pura fede a me porgesti,
se tanti cori havessi
quant'occh'il Ciel eterno, e quante chiome
han questi colli ameni il verde maggio,
tutti colmi sarieno e traboccanti
di quel piacer ch'oggi mi fa contento.

Euridice
Io non dirò qual sia
nel tuo gioir Orfeo la gioia mia,
che non ho meco il core,
ma teco stassi in compagnia d'Amore.
Chiedilo dunque a lui s'intender brami
quanto lieta gioisca, e quanto t'ami.

Coro di ninfe e pastori
Lasciate i monti
lasciate i fonti...
Ritornello
Vieni Imeneo, deh vieni...

Pastore III
Ma s'il nostro gioir dal Ciel deriva
come dal ciel ciò che qua giù n'incontra,
giust'è ben che devoti
gl'offriam incensi e voti.
Dunque al tempio ciascun rivolga i passi
a pregar lui ne la cui destra è il Mondo,
che lungamente il nostro ben conservi.
Ritornello

Pastor II
I tu, gentil cantor, si amb els teus planys
aquests indrets ja vares fer plorar,
per què amb el so de la famosa lira
no fas ara gaudir valls i turons?
Del cor en sigui prova
una cançó joiosa que Amor dicti.

Orfeo
Rosa del cel, vida del món i digna
prole d'aquell que l'univers reté,
sol, que ho circumdes tot i tot ho mires
des d'òrbites celests,
digues, has pas vist mai
un més gojós i afortunat amant?
Va ser feliç, i molt, tresor,
el primer dia que et vaig veure,
i encara més feliç l'instant
en què per tu vaig sospirar,
perquè amb el meu sospir tu sospirares;
i felicíssim el moment
en què la teva blanca mà,
penyora de fe pura, em concedires.
Si jo tingués tants cors
com ulls té el cel etern i com herbeis
aquests turons amens tenen al maig,
serien tots ells plens i vessarien
d'aquest plaer que avui em fa tan content.

Euridice
No diré jo quina és, Orfeo,
la joia que jo trobo en el teu goig,
perquè el meu cor no duc amb mi,
ans s'està amb tu, d'amor en companyia;
a ell pregunta-li, si ho vols sentir,
quin goig la anima i fins quin punt t'estima.

Cor de nimfes i pastors
Deixeu els cims,
deixeu les fonts...
Ritornello
Vine, Himeneu, ah, vine...

Pastor III
Però si el nostre goig del cel prové,
com és del cel el que aquí baix es troba,
ben just serà que, devots,
li oferim encens i vots.
Que tothom, doncs, al temple s'encamini
a pregar a aquell que té a la dreta el món
que el nostre bé conservi a llarg termini.
Ritornello

Pastori I, III
Alcun non sia che disparato in preda
si doni al duol benchè tall'hor n'assaglia
possente si che nostra vita inforsa.
Ritornello

Una ninfa, pastori II, IV
Che poiche nembo rio gravido il seno
d'atra tempesta inorridito ha il Mondo,
dispiega il Sol più chiaro i rai lucenti.
Ritornello

Pastori I, II
E dopo l'aspro gel del verno ignudo
veste di fior la Primavera i campi.

Coro di ninfe e pastori
Ecco Orfeo cui pur dianzi
furon cibo i sospir, bevanda il pianto,
oggi felice è tanto
che nulla è più che da bramar gli avanzi.

Pastors I, III
Que al desesper ningú no s'abandoni
en el dolor, encara que ens assetgi
amb tant poder que la vida ens perilli.
Ritornello

Una nimfa, pastors II, IV
Car, un cop l'àvol núvol, carregat
de maltempsada, el món ha horroritzat,
més clar desplega el sol els raigs lluents.
Ritornello

Pastors I, II
I passat l'aspre gel de l'erm hivern,
de flors vesteix la primavera els camps.

Cor de nimfes i pastors
Heus ací Orfeo, que no fa gaire
sospirs menjava i llàgrimes bevia.
És tan feliç avui
que ja res més podria desitjar.

ATTO II

SINFONIA

Orfeo
Ecco pur ch'a voi ritorno
care selve e piagge amate,
da quel sol fatte beate
per cui sol mie notti han giorno.
Ritornello

Pastore I
Mira ch'a se n'alletta
l'ombra Orfeo de que' faggi,
hor che'nfocati raggi
febo dal ciel saetta.
Ritornello

Pastore III
Su quell'erbosa sponda
posiamci, e in varii modi
ciascun sua voce snodi
al mormorio de l'onde.
Ritornello

Pastori I, III
In questo prato adorno
ogni selvaggio Nume

ACTE II

SIMFONIA

Orfeo
Aquí em teniu de nou,
boscos amats, volguts ribatges,
que beats torna aquell sol
pel qual les meves nits tenen un dia.
Ritornello

Pastor I
Mira com ens convida,
Orfeo, l'ombra dels faigs,
ara que raigs de foc
Febus del cel envia.
Ritornello

Pastor III
Damunt l'herbosa riba
posem-nos i acordem
diversament les veus
a la remor de l'aigua.
Ritornello

Pastors I, III
En aquest prat joliu
sovint els déus selvàtics

sovente ho per costume
di far lieto soggiorno.
Ritornello
Qui Pan Dio de' Pastori,
s'udi tal'hor dolente
rimembrar dolcemente
suoi sventurati amori.
Ritornello
Qui le Napee vezzose
schiera sempre fiorita
con le candide dita
fur viste a coglier rose.
Ritornello

Coro di ninfe e pastori
Dunque fa'degn'Orfeo,
del suon de la tua lira
questi campi ove spira
aura d'odor Sabeo.
Ritornello

Orfeo
Vi ricorda o boschi ombrosi
de' miei lunghi aspri tormenti
quando i sassi ai miei lamenti
rispondean fatti pietosi?
Ritornello
Dite, all'hor non vi sembrai
più d'ogn'altro sconsolato?
Hor fortuna ha stil cangiato
ed ha volto in festa i guai.
Ritornello
Vissi già mesto e dolente,
hor gioisco, e quegli affanni
che sofferti ho per tant'anni
fan più caro il ben presente.
Ritornello
Sol per te, bella Euridice
benedico il mio tormento,
dopo il duol vi è più contento,
dopo il mal vi è più felice.

Pastore I
Mira, deh mira Orfeo, che d'ogni intorno
ride il bosco e ride il prato,
segui pur col plettr'aurato
d'addolcir l'aria in si beato giorno.

Messaggiera
Ahi caso acerbo,
ahi fat'empio e crudele,

han pres com un costum
de fer-hi grata estada.
Ritornello
A Pan, déu dels pastors,
aquí, moix, l'hem sentit
recordar dolçament
els seus tristos amors.
Ritornello
Les formoses Napees,
tropa sempre florida,
aquí amb llurs blanques mans
collint roses hem vist.
Ritornello

Cor de nimfes i pastors
Fes dignes, doncs, Orfeo,
de l'alt so de ta lira
aquests camps on respira
brisa d'olor oriental.
Ritornello

Orfeo
Recordeu, boscos ombrosos,
els meus llargs i aspres turments,
quan les pedres responien
amb pietat als meus laments?
Ritornello
No us semblava jo llavors
més de plànyer que ningú?
La sort bufa ara a favor
i els meus mals en festa torna.
Ritornello
Ja he viscut trist i afligit;
ara exulto, i els afanys
que he sofert durant tants anys
més preuat fan el present.
Ritornello
Sols per tu, oh, bella Euridice,
beneeixo el meu turment;
dels dolors, en surts content
i dels mals, molt més feliç.

Pastor I
Mira, oh, mira, Orfeo, com a l'entorn
riu el bosc i riu el prat;
continua endolcint l'aire
en tan grat dia amb el teu plectre d'or.

Messaggiera
Ai, cas amarg!
Ai, fat cruel i impiu!

ahi stelle ingiuriose,
ahi cielo avaro!

Pastore III
Qual suon dolente i lieto dì perturba?

Messaggiera
Lassa, dunque debb'io
mentre Orfeo con sue note il Ciel consola,
con le parole mie passargli il core?

Pastore II
Questa è Silvia gentile
dolcissima compagna
de la bell'Euridice: o quanto è, in vista
dolorosa: hor che sia? deh sommi Dei
non torcete da noi benigno il guardo.

Messaggiera
Pastor lasciate il canto,
ch'ogni nostr'allegrezza in doglia è volta.

Orfeo
Donde vieni? Ove vai?
Ninfa che porti?

Messaggiera
A te ne vengo Orfeo,
Messaggiera infelice
di caso più infelice e più funesto.
La tua bella Euridice...

Orfeo
Ohimè che odo?

Messaggiera
...la tua diletta sposa è morta.

Orfeo
Ohimè.

Messaggiera
In un fiorito prato
con l'altre sue compagne
giva cogliendo fiori
per farne una ghirlanda a le sue chiome,
quand'angue insidioso
ch'era fra l'erbe ascoso,
le punse un piè con velenoso dente.
Ed ecco immantinente
scolorirsi il bel viso e nei suoi lumi

Ai, feridors estels!
Ai, cel avar!

Pastor III
Quin so dolgut pertorba el joiós dia?

Messaggiera
Infeliç, em toca a mi,
mentre amb el cant Orfeo consola el cel,
amb mes paraules traspassar-li el cor?

Pastor II
Mireu la gentil Sílvia,
dolcíssima companya
és de la bella Euridice; oh, quin aspecte
tan dolgut! Què ha passat? Ah, déus del cel,
no aparteu de nosaltres l'esguard benigne!

Messaggiera
Pastors, cesseu els cants,
que en dol s'ha convertit nostra alegria.

Orfeo
D'on véns? I on és que vas?
Nimfa, què ens portes?

Messaggiera
A tu m'adreço, Orfeo,
missatgera infeliç
d'un fet més infeliç i més funest.
La teva bella Euridice...

Orfeo
Ai, las! Què sento?

Messaggiera
...la teva aimada esposa és morta.

Orfeo
Oh, déus!

Messaggiera
En un prat tot florit,
amb les altres companyes
anava collint flors
per fer-ne una garlanda als seus cabells,
quan un àspid arterós,
que era amagat a l'herba,
li pica el peu amb verinosa dent.
I tot seguit se li despinta el rostre
i perden els seus ulls la lluentor

sparir que lampi, ond'ella al Sol fea scorno.
All'hor noi tutte sbigottite e meste
le fummo intorno richiamar tentando
li spirti in lei smarriti
con l'onda fresca e con possenti carmi,
ma nulla valse, ahi lassa,
ch'ella i languidi lumi alquanto aprendo,
e te chiamando Orfeo,
dopo un grave sospiro
spirò fra queste braccia, ed io rimasi
piena il cor di pietade e di spavento.

Pastore I
Ahi caso acerbo,
ahi fat'empio e crudele,
ahi stelle ingiuriose,
ahi, ciel avaro!

Pastore III
A l'amara novella
rassembra l'infelice un muto sasso,
che per troppo dolor non può dolersi.

Pastore I
Ahi ben havrebbe un cor di Tigre o d'Orsa
chi non sentisse del tuo mal pietate,
privo d'ogni tuo ben misero amante.

Orfeo
Tu se' morta, se' morta mia vita, ed io respiro?
Tu se' da me partita, se' da me partita
per mai più non tornare, ed io rimango?
No, che se i versi alcuna cosa ponno,
n'andrò sicuro a più profondi abissi,
e intenerito il cor del Ro de l'ombre
meco trarrotti a riveder le stelle:
o se ciò negherammi empio destino
rimarrò teco in compagnia di morte.
A dio terra, a dio Cielo, e Sole a dio.

Coro di ninfe e pastori
Ahi caso acerbo,
ahi fat'empio e crudele,
ahi stelle ingiuriose,
ahi cielo avaro!
Non si fidi uom mortale
di ben caduco e frale
che tosto fugge, e spesso
a gran salita il precipizio è presso.

que feia el sol avergonyir.
Llavors, totes nosaltres trasbalsades,
al seu voltant, vam intentar animar
els seus sentits perduts
amb aigua fresca i amb potents eixarms;
no va servir de res, ai, las!,
car ella, obrint a penes els seus ulls
i a tu cridant-te, Orfeo,
després d'un gran sospir,
entre els meus braços expirà, deixant-me
el cor ben ple d'espant i de pietat.

Pastor I
Ai, cas amarg!
Ai, fat cruel i impiu!
Ai, feridors estels!
Ai, cel avar!

Pastor III
Davant l'amarga nova
el malaurat sembla una pedra muda
que per massa dolor ja no es pot doldre.

Pastor I
Un cor de tigre o d'ós hauria de tenir
qui no sentís pietat d'aquest teu mal,
míser amant, privat de tot son bé.

Orfeo
Ets morta, vida meva, i jo respiro?
Tu m'has abandonat
per no tornar mai més, i jo romanc?
No, car si els versos tenen cap poder,
als més profunds abismes aniré
i, conquerint el cor del rei de l'Hades,
te m'enduré a reveure les estrelles;
o, si em negués això l'impiu destí,
restaré amb tu, de mort en companyia.
Adéu terra, adéu cel i sol, adéu!

Cor de nimfes i pastors
Ai, cas amarg!
Ai, fat cruel i impiu!
Ai, feridors estels!
Ai, cel avar!
Mortals, no us refieu
dels béns caducs i fràgils,
car passen prest, i ben sovint
prop del notable ascens hi ha el precipici.

Messaggiera
Ma io ch'in questa lingua
ho portato il coltello
c'ha svenata d'Orfeo l'anima amante,
odiosa ai Pastori e a le Ninfe,
odiosa a me stessa, ove m'ascondo?
Notola infausta, il sole
fuggirò sempre e in solitario peco
menerò vita al mio dolor conforme.
Sinfonia

Pastori I, III
Chi ne consola ahi lassi?
O pur chi ne concede
ne gl'occhi un vivo fonte
da poter lagrimar come conviensi
in questo mesto giorno
quanto più lieto già tant'hor più mesto?
Oggi turbo crudele
i due lumi maggiori
di queste nostre selve
Euridice e Orfeo,
l'una punta da l'angue,
l'altro dal duol trafitto, ahi lassi ha spenti.

Coro di ninfe e pastori
Ahi caso acerbo, ahi fat'empio e crudele...

Pastori I, III
Ma dove, ah dove hor sono
de la misera Ninfa
le belle e fredde membra,
dove suo degno albergo
quella bell'alma elesse
ch'oggi è partita in su'l fiorir de' giorni?
Andiam pastori, andiamo
pictosi a ritrovarle,
e di lagrime amare
il dovuto tributo
per noi si paghi almeno al corpo esangue.

Coro di ninfe e pastori
Ahi caso acerbo, ahi fat'empio e crudele...
Ritornello

Messaggiera
I jo, doncs, que a la llengua
he portat el coltell
que d'Orfeo ha ferit l'ànima amant,
odiosa als pastors i a les nimfes,
odiosa a mi mateixa, on m'amago?
Fatídic rat-penat, del sol
fugiré sempre, i en cova solitària
duré una vida al meu dolor conforme.
Simfonia

Pastors I, III
Malaurats, qui ens consola?
O almenys qui ens pot posar
una font viva als ulls
amb què poder plorar com és degut
en aquest dia trist,
i tant més trist quant era abans alegre?
Avui cruel gropada
els dos astres majors
d'aquests nostres boscatges,
Euridice i Orfeo,
l'una de serp picada,
l'altre cruixit de dol, ai, las, s'ha endut!

Cor de nimfes i pastors
Ai, cas amarg! Ai, fat cruel i impiu!..

Pastors I, III
Mes ai, on són, on són
de la mísera nimfa
els membres bells i freds?
¿On el seu digne alberg
ha triat aquesta ànima
que avui ha partit a la flor de l'edat?
Anem, pastors, anem
pietosos a buscar-la,
i amb llàgrimes amargues
el seu degut tribut
paguem almenys al pobre cos exsangüe.

Cor de nimfes i pastors
Ai, cas amarg! Ai, fat cruel i impiu!..
Ritornello

ATTO III

SINFONIA

Orfeo
Scorto da te mio nume
Speranza unico bene
degl'afflitti mortali, omai son giunto
a questi mesti e tenebrosi regni
ove raggio di Sol giamai non gionse.
Tu mia compagna e duce
in così strane e sconosciute vie
reggesti il passo debole e tremante,
ond'oggi ancora spero
di riveder quelle beate luci
che sol'a gl'occhi miei portan il giorno.

Speranza
Ecco l'atra palude, ecco il nocchiero
che trae ignudi spirti a l'altra riva,
dove ha Plutone de l'ombre il vasto impero.
Oltre quel nero stagno, oltre quel fiume,
in quei campi di pianto e di dolori–,
destin crudele ogni tuo ben t'asconde.
Hor d'uopo d'un gran cuor e d'un bel canto.
Io fin qui t'ho condotto, hor più non lice
teco venir, ch'amara legge il vieta.
Legge iscritta col ferro in crudo sasso
de l'ima reggia in su l'orribil soglia
che in queste note il fiero senso esprime:
Lasciate ogni speranza voi ch'entrate.
Dunque, se stabilito hai pur nel core
di porre il piè nella città dolente,
da te me'n fuggo e torno
a l'usato soggiorno.

Orfeo
Dove, ah dove te'n vai
unico del mio cor dolce conforto?
Poiche non lunge homai
del mio lungo cammin scopre il porto,
perchè ti parti e m'abbandoni, ahi lasso,
sul periglioso passo?
Qual bene hor più m'avanza
se fuggi tu dolcissima Speranza?

Caronte
O tu ch'innanzi mort'a queste rive
temerario te'n vieni, arresta i passi;
solcar quest'onde ad huom mortal non dassi,
nè può co' morti albergo haver chi vive.

ACTE III

SIMFONIA

Orfeo
Per tu escortat, divina
Speranza, únic bé
dels afligits mortals, ara he arribat
fins a aquest regne tenebrós i trist
on raig de sol mai no ha pogut entrar.
Tu, ma companya i guia
en tan estranys i inconeguts camins
has sostingut mon feble pas incert,
d'aquí que encara esperi
reveure aquells feliços ulls
que són els únics a dur llum als meus.

Speranza
Aquí tens la llacuna, i el barquer
que les ànimes porta a l'altra riba,
on té Plutone el vast regne de les ombres.
Enllà del negre estany, enllà del riu,
en aquells camps de plors i de dolors,
destí cruel allà el teu bé resguarda.
Ara et fa falta un gran cor i un bell cant.
Jo fins aquí t'he dut, no puc seguir
més lluny amb tu, severa llei me'n priva,
i és llei gravada amb ferro en dura pedra
damunt l'horrible llinda d'aquest regne
que el seu sentit terrible expressa amb aquests mots:
«Deixeu tota esperança els que aquí entreu.»
Si, doncs, has decidit en el teu cor
de posar el peu a la ciutat del dol,
de tu m'aparto i torno
al meu normal sojorn.

Orfeo
On te'n vas? On te'n vas,
únic i dolç confort de la meva ànima?
Si ja no gaire lluny
es veu el port, destí del meu camí,
per què te'n vas i em deixes sol, ai, las!,
en tan difícil pas?
No he de sentir recança,
si fuges tu, dolcíssima Speranza?

Caronte
Oh, tu que abans de mort a aquestes ribes
t'acostes temerari, atura els passos!
No és dat a cap mòrtal solcar aquesta aigua,
ni pot tenir recer amb els morts qui viu.

Che? Vuoi forse nemico al mio Signore
Cerbero trar da le Tartaree porte?
O rapir brami sua cara consorte,
d'impudico desire acceso il core?
Pon freno al foll'ardir, ch'entr'al mio legno
non accorrò più mai corporea salma,
sì degli antichi oltraggi ancor ne l'alma
serbo acerba memoria e giusto sdegno.
Sinfonia

Orfeo
Possente spirto e formidabil Nume,
Senza cui far passaggio a l'altra riva
alma da corpo sciolta in van presume.
Ritornello
Non viv'io no, che poi di vita è priva
mia cara sposa il cor non è più meco,
e senza cor com'esser può ch'io viva?
Ritornello
A lei volt'ho il camin per l'aer cieco,
al Inferno non già, ch'ovunque stassi
tanta bellezza il paradiso ha seco.
Ritornello
Orfeo son io che d'Euridice i passi
segue per queste tenebrosa arene,
ove già mai per huom mortal non vassi.
O de le luci mie luci serene
s'un vostro sguardo può tornarmi in vita,
ahi chi niega il conforto a le mie pene?
Sol tu nobile Dio puoi darmi aita,
ne temer dei, che sopra un'aurea cetra
sol di corde soavi armo le dita
contra cui rigida alma
invan s'impetra.

Caronte
Ben mi lusinga alquanto
dilettandomi il core
sconsolato cantore
il tuo pianto e'l tuo canto.
Ma lunge, ah lunge sia da questo petto
pietà mio valor non degno effetto.

Orfeo
Ahi, sventurato amante,
sperar dunque non lice
ch'odan miei prieghi cittadin d'Averno?
onde qual'ombra errante
d'insepolto cadavere infelice
privo sarò del cielo e de l'Inferno?
Così vuol empia sorte

Que potser vols, del meu senyor enemic,
treure el gos Cèrber dels llindars del Tàrtar?
O és que desitges prendre-li l'esposa,
encès ton cor per un desig impúdic?
Frena el teu foll impuls, que en el meu bot
mai no ha pujat cap entitat corpòria,
car dels antics ultratges servo al cor
encara justa còlera i agra memòria.
Simfonia

Orfeo
Formidable esperit, déu poderós,
sense el qual poc una ànima sens cos
podria fer el passatge a l'altra riba.
Ritornello
No visc pas jo, que, des que no té vida
la meva cara esposa, no tinc cor,
i sense cor com pot ser, doncs, que sigui viu?
Ritornello
Vers ella he fet camí per l'aire fosc
i no a l'Infern, car s'estigui on s'estigui
tanta bellesa, té allà el Paradís.
Ritornello
Jo sóc Orfeo, que d'Euridice els passos
va perseguint pel tenebrós areny
on cap mortal fins ara ha posat peu.
Oh, dels meus ulls serens fanals,
si un esguard vostre em pot tornar a la vida,
qui negarà el consol al meu penar?
Sols tu, oh, noble déu, pots dar-me ajuda;
no temis res: sols amb les cordes suaus
d'una daurada lira vinc armat,
contra la qual una ànima inflexible
en va es defensa.

Caronte
Pot anar-me afalagant,
en delectar-me el cor,
desconsolat cantor,
el teu plor i el teu cant.
Però em queda lluny, ah, massa lluny del pit
la pietat, del meu valor gens digna.

Orfeo
Ai, malaurat amant!
No m'és permès, doncs, esperar
que escoltin els meus precs els ciutadans d'Avern?
Llavors com ombra errant
d'un insepult cadàver infeliç,
seré privat del cel i de l'infern?
Vol, doncs, la cruel sort

ch'in quest'orror di morte
da te cor mio lontano
chiami tuo nome invano,
e pregando, e piangendo io mi consumi?
Rendetemi il mio ben, Tartarei Numi.
Sinfonia
Ei dorme, e la mia cetra
se pietà non impetra
ne l'indurato core, almen il sonno
fuggir al mio cantar gl'ocehi non ponno.
Su dunque, a che più tardo?
Temp'è ben d'approdar su l'altra sponda,
s'alcun non è ch'il nieghi,
vaglia l'ardir se saran vani prieghi.
È vago fior del tempo
l'occasion, ch'esser dee colta a tempo.
Mentre versan quest'occhi amari fiumi
rendetemi il mio ben, Tartarei Numi.
Sinfonia

Coro di spiriti
Nulla impresa per huom si tenta invano
nè, contro a lui più sa natura armarse,
ei de l'instabil piano
arò gli ondosi campi, e'l seme sparse
di sue fatiche, ond'aurea messe accolse.
Quinci perchè memoria
vivesse di sua gloria,
la Fama a dir di lui sua lingua sciolse,
Ch'ei pose freno al Mar con fragil legno
che sprezzò d'Austro e d'Aquilon lo sdegno.
Sinfonia

ATTO IV

Proserpina
Signor quell'infelice
che per queste di morte ampie campagne
va chiamand'Euridice,
ch'udit'hai pur tu dianzi
così soavemente lamentarsi,
moss'ha tanta pietà dentr'al mio core
ch'un'altra volta io torno a porger preghi
perchè il tuo nume al suo pregar si pieghi.
Deh se da queste luci
amorosa dolcezza unqua traesti,
se ti piacqu'il seren di questa fronte
che tu chiami tuo Cielo, onde mi giuri

que, en tal horror de mort,
tenint mon cor llunyà,
cridi el teu nom en va,
i que pregant, plorant, em consumeixi?
Torneu-me, déus del Tàrtar, el meu bé!
Simfonia
Ja dorm, i si la lira
la pietat no mou
en cor tan dur, almenys amb el meu cant
la son dels ulls no li ha pogut fugir.
Au, doncs, per què esperar?
De prendre terra és hora a l'altra riba,
si ja ningú me'n priva;
valgui el coratge on foren vans el precs.
És fràgil flor del temps l'ocasió
i a temps convé collir-la.
Mentre dels ulls em vessen rius amargs,
torneu-me, déus del Tàrtar, el meu bé!
Simfonia

Cor d'esperits
De l'home no hi ha empresa en va intentada,
ni contra d'ell sap la natura armar-se.
De la inestable terra
els camps ell ha llaurat, i ha sembrat la sement
del seu esforç per recollir messes daurades.
Per tal que la memòria
es nodrís de sa glòria,
la Fama deslligà la llengua per dir d'ell
que refrenà la mar amb fràgils fustes,
que menyspreà el furor de l'Austre i l'Aquiló.
Simfonia

ACTE IV

Proserpina
Senyor, aquell infeliç
que per aquests immensos camps de mort
crida la seva Euridice,
i que has sentit tu i tot
com dolçament es lamentava,
tanta pietat m'ha despertat al cor
que novament al teu davant imploro
que ta divinitat al seu pregar es doblegui.
Ah, si mai d'aquests ulls
n'has obtingut amoroses dolceses,
si et complagué la serenor del front
que tu anomenes el teu cel, i jures

di non invidiar sua sorte a Giove,
pregoti per quel foco
con cui già grand'alma Amor t'accese:
fa ch'Euridice torni
a goder di quei giorni
che trar solea vivend'in feste e in canto,
e del misero Orfeo consolar pianto.

Plutone
Benchè severo ed immutabil fato
contrasta amata sposa i tuoi desiri,
pur null'homai si nieghi
a tal beltà congiunta a tanti prieghi.
La sua cara Euridice
contra l'ordin fatale Orfeo ricovri.
Ma pria che tragga il piè da questi abissi
non mai volga ver lei gli avidi lumi,
che di perdita eterna
gli sia certa cagion un solo sguardo.
Io così stabilisco.Hor nel mio Regno
fate o ministri il mio voler palese
si che l'intenda Orfeo
e l'intenda Euridice,
ne di cangiarlo altrui sperar più lice.

Spirito I
O de gli habitator de l'ombre eterne
possente Re legge ne sia tuo cenno,
che ricercar altre cagioni interne
di tuo voler nostri pensier non denno.

Spirito II
Trarrà quest'orribili caverne
sua sposa Orfeo? S'adoprerà suo ingegno
sì che nol vinca giovenil desio.
Né i gravi imperi tuoi sparga d'oblio?

Proserpina
Quali grazie ti rendo
hor che si nobil dono
concedi a'prieghi miei Signor cortese.
Sia benedetto il dì che pria ti piacqui,
benedetta la preda e'l dolce inganno,
poichè per mia ventura
feci acquisto di te perdendo il Sole.

Plutone
Tue soavi parole
d'Amor l'antica piaga
rinfrescan nel mio core,

que ni la sort a Júpiter no enveges,
t'ho prego per aquell foc
amb què fins ara Amor l'ànima et crema:
fes que Euridice torni
a gaudir d'aquells jorns
en què solia viure amb cants i festes
i del míser Orfeo escolta les requestes.

Plutone
Per bé que un immutable fat sever
s'oposa, amada esposa, als teus desigs,
no vull que res es negui
a tants de precs units a tal bellesa.
Malgrat l'ordre fatal,
que trobi Orfeo la seva cara Euridice;
però abans de treure els peus d'aquests abismes
que mai no giri els àvids ulls vers ella,
perquè sols un esguard
fóra motiu segur d'eterna pèrdua.
Així ho deixo establert. Pel meu reialme
feu, ministres, palès el meu voler,
perquè ho sàpiga Orfeo
i Euridice ho escolti,
i que ningú no esperi ja mudar-lo.

Esperit I
Dels habitants de les ombres eternes
rei poderós, ens és llei la teva ordre,
perquè cercar d'altres motius ocults
del teu voler no és cosa que ens pertoqui.

Esperit II
Treurà d'aquestes horribles cavernes
la seva esposa Orfeo? Usarà el seny
perquè no el venci el juvenil desig
ni en l'oblit deixi els severs manaments?

Proserpina
Et dono moltes gràcies,
ja que tan noble do
atorgues als meus precs, cortès senyor.
Beneït sigui el dia que et vaig plaure
i beneïts el rapte i l'engany dolç,
puix que sortosament,
perdent el sol, a tu et guanyava.

Plutone
Les teves suaus paraules
en mon cor renoven
l'antiga nafra de l'amor;

così l'anima tua non sia più vaga
di celeste diletto,
sì ch'abbandoni il marital tuo letto.

Coro di spiriti
Pietade oggi e amore
trionfan ne l'Inferno.

Spirito I
Ecco il gentil cantore
che sua sposa conduce al ciel superno.
Ritornello

Orfeo
Qual honor di te sia degno
mia cetra onnipotente,
s'hai nel tartareo regno
piegar potuto ogn'indurata mente?
Luogo havrai fra le più belle
imagini celesti,
ond'al tuo suon le stelle
danzeranno in giri hor tardi hor presti.
Io per te felice a pieno
vedrò l'amato volto,
e nel candido seno
de la mia Donna oggi farò raccolto.
Ma mentre io canto, oimè, chi m'assicura
ch'ella mi segua? Ohimè chi mi nasconde
de l'amate pupille il dolce lume?
Forse d'invidia punte
le Deità d'Averno
perch'io non sia qua giù felice a pieno
mi tolgono il mirarvi
luci beate e liete
che sol col sguardo altrui bear potete.
Ma che temi mio core?
Ciò che vieta Plutone comanda Amore.
A Nume più possente
che vince uomini e Dei
ben ubbidir dovrei.
Ma che odo? Ohimè lasso!
S'arman forse a'miei danni
con tal furor le Furie innamorate
per rapirmi il mio ben, ed io 'l consento?
O dolcissimi lumi io pur vi veggio,
io pur: ma qual Eclissi ohimè v'oscura?

Spirito III
Rott'hai la legge, e se' di grazia indegno.

que no es deleixi, doncs, més la teva ànima
pels celestials plaers
que et fan abandonar el llit conjugal.

Cor d'esperits
Pietat, avui, i amor
triomfen a l'Infern.

Esperit I
Vet aquí el bon cantor
que condueix l'esposa al cel de dalt.
Ritornello

Orfeo
Quin honor fóra digne de tu,
lira meva omnipotent,
si en el tartari regne
has pogut doblegar les endurides ments?
Lloc tindràs entre les més boniques
imatges celestials,
i amb el teu so els estels
en cercle ballaran ràpids o lents.
I jo per tu feliç del tot
veuré l'estimat rostre,
i sobre el càndid pit
de ma muller tindré repòs avui.
Però mentre canto, ai, las, qui m'assegura
que ella em segueix? Ai de mi, qui m'amaga
la dolça llum de les cares pupil·les?
Potser cegues d'enveja
les deïtats d'Avern,
perquè aquí dalt no sigui jo feliç del tot,
em priven de mirar-vos,
estels beats i alegres
que amb un esguard ompliu de joia els altres.
De què tens por, cor meu?
El que impedeix Plutone, Amor ho mana.
A tan potent divinitat
que homes i déus subjuga
no puc sinó obeir.
Però què sento, ai de mi?
Potser és per al meu dany que s'armen
enamorades Fúries amb tal ràbia
a fi de prendre'm el meu bé? I jo ho consento?
Delicadíssims ulls, jo prou que us veig,
és cert, mes quin eclipsi, ai, las, us tapa?

Esperit III
Havent trencat la llei ets indigne de gràcia.

Euridice
Ahi vista troppo dolce e troppo amara:
così per troppo amor dunque mi perdi?
Et io, misera perdo
il poter più godere
e di luce e di vita, e perdo insieme
te d'ogni ben più caro, o mio consorte.

Spirito II
Torna a ll'ombre di morte
infelice Euridice,
ne più sperar di riveder le stelle,
Ch'homai sia sordo a'prieghi tuoi l'Inferno.

Orfeo
Dove te'n vai mia vita? Ecco io ti seguo.
Ma chi me'l nieg'ohimè? sogn'o vaneggio?
Qual occulto poter di questi orrori
da questi amati orrori
mal mio grado mi tragge, e mi conduce
a l'odiosa luce?
Sinfonia

Coro di spiriti
È la virtute un raggio
di celeste bellezza
pregio de l'alma ond'ella sol s'apprezza.
Questa di temp'oltraggio
non teme, anzi maggiore
ne l'huom rendono gl'anni il suo splendore.
Orfeo vinse l'Inferno e vinto poi
fu da gli affetti suoi.
Degno d'eterna gloria
fia sol colui ch'havrà di sé vittoria.
Sinfonia

Euridice
Ah, visió massa dolça i amarga!
És així, doncs, per massa amor que em perds?
I jo, mísera, perdo
el poder gaudir més
de la vida i la llum, i alhora et perdo
a tu, espòs meu, el més preuat dels béns.

Esperit II
Torna a l'ombra de mort,
oh, tu, infeliç Euridice!
I ja no esperis més veure els estels,
que sord als precs serà l'Infern des d'ara.

Orfeo
On te'n vas, vida meva? Ah, jo et segueixo,
mes qui m'ho priva, ai, las? És un somni o un deliri?
I quin poder ocult d'aquests horrors,
d'aquests amats indrets d'horror
em treu a pesar meu i em condueix
a l'odiosa llum?
Simfonia

Cor d'esperits
La virtut és un raig
de bellesa celest,
valor de l'ànima que sols per ella es preua.
El pas del temps, no tem,
ans al contrari, en l'home
els anys n'augmenten l'esplendor.
Orfeo vencé l'Infern i fou vençut
després pels seus afectes.
Digne d'eterna glòria
sigui tan sols qui de si obtingui la victòria.
Simfonia

ATTO V

Ritornello

Orfeo
Questi i campi di Tracia, e quest'è il loco
dove passomm'il core
per l'amara novella il mio dolore.
Poi che non ho più spene
di ricovrar pregando
piangendo e sospirando

ACTE V

Ritornello

Orfeo
Aquests els camps de Tràcia són, i aquest el lloc
on per l'amarga nova
el meu dolor el cor em traspassà.
Puix que no hi ha esperança
de recobrar pregant,
plorant i sospirant

il perduto mio bene,
che posso io più? Se non voigermi a voi
selve soavi un tempo
conforto a miei martir, mentr'al ciel piacque,
per farvi per pietà meco languire
al mio languire.
Voi vi doleste o Monti, e lagrimaste
voi sassi al dipartir del nostro sole,
et io con voi lagrimerò mai sempre,
e mai sempre dorommi, ahi doglia, ahi pianto.

Eco
Hai pianto.

Orfeo
Cortese Eco amorosa
che sconsolata sei
e consolar mi vuoi ne' dolor miei
benchè queste mie luci
sien già per lagrimar fatte due fonti,
in così grave mia fera sventura
non ho pianto però tanto che basti.

Eco
Basti.

Orfeo
Se gl'occhi d'Argo havessi,
e spandessero tutti un Mar di pianto,
non fora ii duol conforme a tanti guai.

Eco
Ahi.

Orfeo
S'hai del mio mal pietade, io ti ringrazio
di tua benignitade.
Ma mentr'io mi querelo
Deh perchè mi rispondi
sol con gi'ultim'accenti?
Rendimi tutti interi i miei lamenti.
Ma tu, anima mia, se mai ritorna
la tua fredd'ombra a quest'amiche piagge,
prendi da me queste tue lodi estreme
ch'or a te sacro la mia cetra e'l canto
come a te già sopra l'altar del core
lo spirto acceso in sacrificio offersi.
Tu bella fusti e saggia, e in te ripose
tutte le grazie sue cortese il Cielo

el meu perdut amor,
què més puc fer, sinó tornar a vosaltres,
dolços boscatges que ja fóreu
conhort dels meus turments mentre va plaure al cel,
per fer-vos patir amb mi, per pietat,
el meu patir.
Us vàreu doldre, cims, i vau plorar,
vosaltres, pedres, a l'ocàs del nostre sol,
i jo amb vosaltres ploraré per sempre,
i sempre més em daré al plor i al dol!

Eco
I al dol!

Orfeo
Gentil Eco amorosa,
que estàs desconsolada
i vols les meves penes consolar,
per bé que aquests meus ulls
de tant plorar siguin ja dues fonts,
en la meva tan greu desventura
no he plorat pas, però, tant que ja basti.

Eco
Basti!

Orfeo
Si els ulls tingués jo d'Argos
i tots ells escampessin mars de plors,
no fóra el dol conforme a tants de mals.

Eco
Mals!

Orfeo
Si tens pietat de mi, jo t'agraeixo
la teva benvolença.
Però mentre jo em planyo,
ai, las, per què em respons
tan sols amb l'últim mot?
Retorna'm tots sencers els meus laments.
I tu, ànima meva, si mai torna
la teva freda ombra a aquests indrets amics,
acull aquest darrer homenatge meu,
puix que ara jo et consagro lira i cant
com ja damunt l'altar del cor, en sacrifici,
mon esperit ardent vaig oferir-te.
Tu bella fores i assenyada, en tu posà
els seus favors, cortès, el cel,

mentre ad ogn'altra de' suoi don fu scarsa,
d'ogni lingua ogni lode a te conviensi
ch'albergasti in bel corpo alma più bella,
fastosa men quanto d'honor più degna.
Hor l'altre donne son superbe e perfide
ver chi le adora dispietate instabili,
prive di senno e d'ogni pensier nobile
ond'a ragione opra di lor non lodansi,
quinci non fia giammai che per vil femina
Amor con aureo stral il cor trafiggami.
Sinfonia

Apollo
Perch'a lo sdegno ed al dolor in preda
cosi ti doni o figlio?
Non è non è, consiglio
di generoso petto
servir al proprio affetto:
quinci biasmo e periglio
già sovrastar ti veggio
onde movo dal ciel per darti aita.
Hor tu m'ascolta e n'havrai lode e vita.

Orfeo
Padre cortese al maggior uopo arrivi
ch'a disparato fine
con estremo dolore
m'havean condotto già sdegno ed Amore.
Eccomi dunque attento a tue ragioni
celeste padre, hor ciò che vuoi m'imponi.

Apollo
Troppo, troppo gioisti
di tua lieta ventura,
hor troppo piagni
tua sorte acerba e dura.
Ancor non sai
come nulla quaggiù diletta e dura?
Dunque se goder brami immortal vita,
vientene meco al ciel ch'a sè t'invita.

Orfeo
Si non vedrò più mai
de l'amata Euridice i dolci rai?

Apollo
Nel sole e nelle stelle
vagheggerai le sue sembianze belle.

mentre que avar de dons fou amb les altres.
De tota boca t'és deguda la lloança
ja que albergares en bell cos més bella una ànima,
menys ostentosa quant més digna d'honor.
Les altres pèrfides i altives són,
i inconstants amb aquell que les adora,
no tenen seny ni nobles pensaments,
amb raó, doncs, no se'ls lloen les obres;
per 'xò mai no serà que, per vil fembra,
Amor, amb dard daurat, pugui ferir-me el cor.
Simfonia

Apollo
Per què et deixes portar, fill meu, així
pel desdeny i el dolor?
No és pas, no és pas senyal
de posseir un cor generós
ser esclau del propi afecte;
el blasme i el perill
ja veig que et són a prop;
per ajudar-te, doncs, baixo del cel.
Escolta'm ara i guanyaràs vida i honor.

Orfeo
Pare gentil, en gran destret m'arribes
car a un final desesperat
amb extremat dolor
m'havien conduït desdeny i amor.
Aquí em tens, doncs, atent als teus consells,
pare celest; mana'm allò que vulguis.

Apollo
Massa, massa has gaudit
de ta bona fortuna;
també ara plores massa
el teu cruel destí.
No saps encara que aquí a baix
res d'aquest món alegra i dura gaire?
Per tant, si vols gaudir d'immortal vida
vine amb mi al cel que t'hi convida.

Orfeo
I no veuré mai més
els dolços ulls de l'estimada Euridice?

Apollo
En el sol i els estels
els seus bells trets retrobaràs.

Orfeo
Ben di cotanto padre
sarei non degno figlio
se non seguissi
il tuo fedel consiglio.

Apollo e Orfeo
Saliam cantando al cielo
dove ha virtù verace
degno premio di sè, diletto e pace.
Ritornello

Coro di ninfe e pastori
Vanne Orfeo felice a pieno,
a goder celeste honore
là ove ben non mai vien meno
là ve mai non fu dolore
mentr'altari incensi e voti
noi t'offriam liecti e devoti.
Così va chi non s'arretra
al chiamar di Nume eterno,
così grazia in ciel impetra
chi qua giù provò l'Inferno
e chi semina fra doglie
d'ogni grazia il frutto coglie.
Ritornello

Moresca

Orfeo
D'un pare tal
no fóra digne fill,
si no seguís
el teu fidel consell.

Apollo i Orfeo
Pugem cantant al cel
on la virtut veraç
obté el seu digne premi: joia i pau.
Ritornello

Cor de nimfes i pastors
Vés, Orfeo, del tot feliç,
a gaudir celest honor
on el bé mai no decreix,
on dolor mai no hi ha hagut,
mentre altars, encens i vots
t'oferim gais i devots.
Així va qui no recula
a la crida dels eterns,
així gràcia obté en el cel
qui ha passat aquí l'infern.
I qui sembra entre desgràcies
cull el fruit de tota gràcia.
Ritornello

Moresca

Traducció de Jaume Creus i del Castillo